

Цивільна, адміністративна та кримінальна відповідальність неповнолітніх осіб за скоєні правопорушення

Цивільним кодексом України встановлено, що особа, яка не досягла чотирнадцяти років (малолітня), має часткову цивільну дієздатність, а також має право вчиняти дрібні побутові правочини. Згідно [ст.31 ЦК України](#), малолітня особа не несе відповідальності за завдану нею шкоду.

Шкода у повній мірі підлягає відшкодуванню батьками/опікунами.

ПРАВА НЕПОВНОЛІТНЬОЇ ОСОБИ:

Особа у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років має неповну цивільну дієздатність (неповнолітня особа). Згідно ст. 32 ЦК України, неповнолітня особа має право:

- самостійно розпоряджатися своїм заробітком;
- самостійно здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності;
- бути учасником (засновником) юридичних осіб;
- самостійно укласти договір банківського вкладу (рахунку) та розпоряджатися вкладом.

Згода на вчинення неповнолітньою особою правочину має бути одержана від батьків і органу опіки та піклування відповідно до чинного законодавства.

ЦИВІЛЬНА ТА КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ НЕПОВНОЛІТНІХ ОСІБ:

Неповнолітня особа несе цивільну відповідальність у наступних випадках:

- за порушення договору, укладеного нею самостійно відповідно до закону, якщо у неї недостатньо майна для відшкодування збитків, додаткову відповідальність несуть її батьки/піклувальники;
- за шкоду, завдану нею іншій особі, згідно [ст.1179 ЦК України](#).

Підлітки, які досягли чотирнадцятирічного віку, самостійно відповідають за завдану ними шкоду, що тягне за собою можливість застосування загальних положень [Цивільного кодексу](#) щодо її відшкодування. Правила про можливість притягнення неповнолітнього до цивільної відповідальності також закріплені у чинному кримінальному законодавстві.

Так, згідно [ч. 2 п. 4 ст. 105 Кримінального кодексу України](#) до неповнолітньої особи, яка досягла п'ятнадцятирічного віку, має майно, кошти або заробіток, і скоїла злочин, можуть бути застосовані примусові заходи виховного характеру, зокрема, покладення на нього обов'язку відшкодування завданих майнових збитків.

ВІДШКОДУВАННЯ ЗАВДАНОЇ ШКОДИ БАТЬКАМИ/ПІКЛУВАЛЬНИКАМИ:

Загальне правило про самостійну відповідальність неповнолітнього віком від 14 до 18 років за вчинену ним шкоду має виняток – обов'язок батьків/піклувальників відшкодувати завдану шкоду у разі відсутності у підлітка майна, достатнього для відшкодування. Відповідальність покладається на обох батьків за принципом рівної дольової відповідальності незалежно від того, проживають вони разом чи окремо.

Частина 2 ст. 1179 ЦК України передбачає обов'язок батьків/ піклувальників відшкодувати завдану шкоду (майну, здоров'ю, моральну шкоду) або повністю, або у частці, якої не вистачає.

Вибір одного з двох варіантів погашення боргу залежить від ступеня матеріального забезпечення неповнолітнього, а також від розміру завданої шкоди, мотиву поведінки, що спричинила завдання шкоди, ступеня вини як батьків/піклувальників, так і самої особи, яка нанесла шкоду та потерпілого.

У разі відшкодування шкоди, завданої неповнолітнім, віком від 14 до 18 років, батькам/піклувальникам надається право довести, що шкоди було завдано не з їхньої вини.

У разі завдання шкоди малолітнім про його вину мови взагалі немає.

Обов'язок відшкодувати шкоду, завдану малолітнім, не припиняється ні з досягненням ним повноліття, ні після того, як він став власником майна, достатнього для погашення боргу.

У разі завдання шкоди неповнолітнім віком від 14 до 18 років обов'язок батьків/піклувальників відшкодувати шкоду припиняється у двох випадках:

- після досягнення особою, яка завдала шкоду, повноліття;
- коли особа до досягнення повноліття стане власником майна, достатнього для відшкодування шкоди.

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ, І ЯК ВОНА ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ:

Адміністративним правопорушенням визнається протиправна вина дія чи бездіяльність, яка посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність.

Адміністративній відповідальності підлягають особи, які досягли на момент вчинення адміністративного порушення 16-річного віку.

До осіб віком 16-18 років, які вчинили адміністративне правопорушення, застосовуються заходи впливу:

- 1) зобов'язання публічно попросити вибачення в потерпілого;
- 2) попередження;
- 3) догана або сувора догана;
- 4) передача неповнолітнього під нагляд батькам чи педагогічного, трудового колективу за їх згодою, а також окремим громадянам на їх прохання.

У випадку вчинення особами віком 16-18 років наступних правопорушень, вони підлягають адміністративній відповідальності на загальних підставах:

- незаконне вироблення, придбання, зберігання, перевезення наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збути в невеликих розмірах;
- дрібне розкрадання державного або колективного майна;
- порушення водіями правил експлуатації транспортних засобів;
- керування транспортними засобами в стані сп'яніння;
- дрібне хуліганство;
- поширювання неправдивих чуток;
- злісна непокоря розпорядженню працівника поліції чи їх образу;
- порушення громадянами порядку придбання, зберігання, передача іншим особам або продаж вогнепальної, холодної або пневматичної зброї.

ПОРАДИ ПІДЛІТКАМ, У РАЗІ ЗАТРИМАННЯ ПОЛІЦІЄЮ:

- не чинити опір, намагатися поводити себе врівноважено;
- повідомити працівникам поліції, що ви є неповнолітній;
- запитайте про причину затримання;
- вимагати негайно повідомити батьків чи родичів про затримання.

ВАЖЛИВО! Працівники поліції мають право допитувати неповнолітнього тільки у присутності їхніх законних представників (батьків, усиновлювачів, піклувальників та ін..)

